

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.712/2021/14.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Boros Tibor, előadó bíró
Dr. Sebe Mária, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: nyilvános ülés
Az ülés napja: 2021. november 25.
Az ügy tárgya: csalás büntette és más bűncselekmények
Terhelt: ... I. rendű
... II. rendű
Elsőfok: Dunaújvárosi Járásbíróság, 12.B.80/2014/126., ítélet, tárgyalás, 2018. március 27.
Másodfok: Székesfehérvári Törvényszék, 2.Bf.188/2018/53., ítélet, nyilvános tárgyalás, 2020. november 3.
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: Fejér Megyei Főügyészség
Az indítvány iránya: az I. rendű és a II. rendű terhelt terhére

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a Fejér Megyei Főügyészség által I. rendű terhelt és II. rendű terhelt terhére benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Dunaújvárosi Járásbíróság 12.B.80/2014/126. számú, valamint a Székesfehérvári Törvényszék 2.Bf.188/2018/53. számú ítéletét az I. és II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. A Dunaújvárosi Járásbíróság 12.B.80/2014/126. számú, 2018. március 27-én kihirdetett ítéletében I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont], 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (4) bekezdés b)

pont], 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (4) bekezdés b) pont], 3 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont], 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (3) bekezdés b) pont], 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás vétségében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont], 8 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §), valamint 4 rendbeli bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §). Ezért az I. rendű terhelte a bíróság – halmazati büntetésül – 4 év szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben állapította meg, s rendelkezett arról, hogy abból a terhelte legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Az elsőfokú bíróság I. rendű terhelte szemben 2.312.500 forint összegben vagyonekobzást rendelt el. Ugyanakkor az I. rendű terhelte az ellene 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntette [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (3) bekezdés b) pont], 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §), valamint 1 rendbeli hamis magánokirat felhasználásának vétsége (Btk. 345. §) miatt emelt vád alól felmentette.

[2] II. rendű terhelte bűnösnek mondta ki 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (4) bekezdés b) pont], 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (4) bekezdés b) pont], 5 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (3) bekezdés b) pont], 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) pont], 2 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont], 1 rendbeli közvetett tettesként elkövetett csalás vétségében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont], 5 rendbeli bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §), 1 rendbeli közvetett tettesként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §), valamint 6 rendbeli bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §). Ezért a II. rendű terhelte a bíróság – halmazati büntetésül – 3 év szabadságvesztésre és mellékbüntetésül 4 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben állapította meg, valamint rendelkezett arról, hogy abból a terhelte legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Az elsőfokú bíróság a II. rendű terhelte szemben 870.000 forint összegben vagyonekobzást rendelt el.

[3] Az ügyészség, valamint az I. és II. rendű terheltek és védőik fellebbezése nyomán eljáró Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2020. november 3. napján kihirdetett 2.Bf.188/2018/53. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az I. és a II. rendű terhelte tekintetében – az alábbiak szerint – megváltoztatta.

[4] Az I. rendű és II. rendű vádlottaknak a II., III/1., III/2., IV., V/2., VI., VII/3., VIII/2., VIII/3., VIII/4. tényállási pontokban írt közbizalom elleni bűncselekményei minősítéseiből a folytatólagosságra utalást mellőzte.

[5] Az I. rendű terhelte a II. tényállásban leírt vagyon elleni cselekményét felbujtóként elkövetettnek, a III/2. tényállásban írt cselekményét további 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettében [Btk.373.§ (1) (2) bekezdés bc) pont, (4) bekezdés b) pont], közbizalom elleni bűncselekményeit az I. tényállási pontban 2 rendbelinek, a II. tényállási pontban 2 rendbeli felbujtóként elkövetettnek, a III/1. tényállási pontban 3 rendbeli tettesként elkövetettnek, a III/2. pontban 1 rendbelinek, a IV. pontban 2 rendbelinek, a VI. pontban 3 rendbelinek, a VIII/1. pontban 2 rendbelinek, a VIII/2. pontban 4 rendbelinek, a

VIII/3. pontban 2 rendbelinek, a VIII/4. pontban 3 rendbelinek, a X. pontban 2 rendbelinek minősítette.

[6] I. rendű terhelttel szemben a kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamát 2 évre enyhítette. A szabadságvesztés büntetés végrehajtását 5 év próbaidőre felfüggesztette, a közügyektől eltiltás mellékbüntetés kiszabását mellőzte.

[7] II. rendű terheltnek a III/1., III/2., V/1., V/2 és V/3. tényállási pontokban leírt vagyoni elleni cselekményeit felbujtóként elkövetettnek, közbizalom elleni bűncselekményeiből a III/1. alatti 3 rendbeli felbujtóként elkövetettnek, a III/2. alatti 3 rendbeli felbujtóként elkövetettnek, az V/1. alatti 2 rendbeli felbujtóként elkövetettnek, az V/2. alatti 3 rendbeli felbujtóként elkövetettnek, az V/3. alatti 2 rendbeli felbujtóként elkövetettnek, a VII/1. alatti 3 rendbelinek, a VII/2. alatti 1 rendbelinek, a VII/3. alatti 2 rendbelinek, a XI. tényállási pontban írt cselekményét további 1 rendbeli hamis magánokirat felhasználása vétségének (Btk. 345.§) is minősítette.

[8] II. rendű terhelt vonatkozásában a kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamát 1 évre enyhítette, annak végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette és a közügyektől eltiltás mellékbüntetés kiszabását mellőzte.

[9] Egyebekben az elsőfokú ítéletet az I. rendű és a II. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

[10] 2. A jogerős ítéletben az I. és a II. rendű terhelt tekintetében megállapított, a felülvizsgálati indítvánnyal érintett tényállás lényege a következő.

[11] I. rendű terhelt 2004-től mint alkalmazott, 2008 áprilisától mint egyéni vállalkozó a cég 1 al-ügynökéként foglalkozott hitelügyintézésel. Személy 1-el közösen bérelt irodája város 1-ben volt. Az I. rendű terhelt üzleti kapcsolatban állt több bankkal is. Irodájában rendelkezésre álltak a banki hitelkérelmi formanyomtatványok és az egyes hitelintézeteknél használt munkáltatói igazolások formanyomtatványai is. Az I. rendű terhelt munkája során olyan személyek esetében is közreműködött hitelügyintézésben, akik állandó munkahellyel, rendszeres jövedelemmel nem rendelkeztek és megélhetési gondokkal küzdöttek, kifejezetten e hiány miatt az I. rendű terhelt hirdetése alapján keresték őt meg. Az I. rendű terhelt biztosította őket arról, hogy bizonyos százalék ellenében a hitelt megszerzi számukra. Személyes okmányait lefénymásolta és hitelkérelmüket valótlan adatokkal kitöltötte. Ahhoz hamis munkáltatói igazolást és folyószámla-kivonatokat csatolt. Az így összekészített anyaggal pedig a bankba kísérte őket, vagy ezt maga nyújtotta be. Elutasítás esetén más bankot is felkeresett.

[12] II. rendű terhelt 2010-ben ismerkedett meg I. rendű terhelttel, amikor a II. rendű terhelt felkérte őt, hogy akkori élettársa fia, személy 2 számára intézzon hitelt. Még folyamatban volt az ügyintézés, amikor a II. rendű terhelt – korábban üzemeltetett boltjának bezárásával – munkanélküli lett. Ekkor a II. rendű terhelt munkalehetőséget kért az I. rendű terhelttől. I. rendű terhelt közölte, hogy a hitelügyintéзések kapcsán sok munkája van és még több igényt tudna kielégíteni, ha a II. rendű terhelt a keze alá dolgozna. Bár a két terhelt munkakapcsolatáról írásbeli szerződés nem született, de szóbeli megállapodásuk alapján II. rendű terhelt I. rendű terhelt alkalmi utasításai alapján különböző módon részt vett a hitelügyintéзésekben: ügyfeleket kísért a bankba, szerződéseket tanúként jegyzett és munkáltatói igazolásokat töltött ki. Ennek során tapasztalta, hogy I. rendű terhelt állandó munkahellyel nem rendelkező, rossz anyagi körülmények között élő személyeket is bíztatott a kölcsön felvételére, ebben nekik a hitelkérelmek kitöltésével segített is. Emellett folyószámlakivonatokat, munkáltatói igazolásokkal látta el őket, és szükség esetén APEH adóbevallásokat készített számukra. A munkáltatói igazolásokat – azért, hogy az írás ne egyezze a kölcsönigénylő lapon szereplő írással – a II. rendű terhelttel töltötte ki a cég 2, a

cég 3 munkáltatók nevében. Az I. rendű terhelt e két cég nevére SIM kártyát is vásárolt, melynek hívószámát a munkáltatói igazolásokon II. rendű terhelttel megadatta. I. rendű terhelt és az ő kérésére II. rendű terhelt is a banki ellenőrzés alkalmával e számon a hiteligénylő foglalkoztatását igazolta.

[13] Az I. és II. rendű terheltek a fenti módon működtek közre 2010. augusztus és 2011. december hónapja között a tényállás I.-XI. pontjában írt hitelfelvételeknél. Ennek során a II. tényállási pontban írt 10.400.000 forint jelzáloghitel-szerződés során az I. rendű terhelt jutalék és költség címén 1.300.000 forintot kapott. A III/1. tényállási pontban a XII. rendű terhelt a tevékenységéért azt ígérte a II. rendű terheltnek, hogy a felvett kölcsönösszegeből ő is részesülni fog, a III/2. tényállási pontban pedig a felvett 1.000.000 forint hitelösszegeből 700.000 forintot kapott a II. rendű terhelt, aki ebből 100.000 forintot továbbított az I. rendű terheltnek. Az V/1.-3. tényállási pontban a II. rendű terhelt bírta rá a hitelfelvételre a X. rendű terheltet azzal, hogy a kölcsönt a II. rendű terhelt részére vegye fel és a X. rendű terheltet a közreműködéséért annak egy része illeti majd meg; a megkapott hitelek közül a II. rendű terhelt egy ízben a maga részére vásárolt egy 125.000 forint értékű laptopot. A VII. tényállási pontban a VI. rendű terheltet az I. rendű terhelt irányította a II. rendű terhelthez, aki 30% jutalék fejében vállalta a hitelügyintézkést; ez alapján három hitelfelvételre került sor, mely összegek felhasználásával a II. rendű terhelt egy ízben egy számítógépet vásárolt magának, egy ízben különféle áruvásárlásokkal a hitelösszeg 30%-át szerezte meg, míg egy ízben a 499.000 forintos kölcsönösszegeből 160.000 forintot kapott a VI. rendű terhelttől. A VIII. tényállási pontban az I. rendű terhelt 50%-os közvetítői díjat kötött ki a hitelügyintézkésért; ennek során négy hitelfelvételre került sor, melyek kapcsán az V. rendű terhelt 150.000, 250.000 és 500.000 forintot fizetett az I. rendű terheltnek, míg a negyedik esetben a hitelkérelmet elutasították. A X. tényállási pontban az I. rendű terhelt 20% jutalék fejében vállalta a hitelügyintézkést, de a kérelmet elutasították.

[14] II.1. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Fejér Megyei Főügyészség BF.561/2020/2. szám alatt felülvizsgálati indítványt terjesztett elő I. rendű és II. rendű terheltek terhére, a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapítva.

[15] A főügyészség indítványát azzal indokolta, hogy a bíróság jogerős ítéletében törvénytelenül nem minősítette az I. és a II. rendű terhelt cselekményeit korrupciós bűncselekményként is. Indokai szerint az egyéni vállalkozás a Btk. 459. § (1) bekezdés 8. pontja alapján a Pp. 7. § (1) bekezdés 6. pontja értelmében gazdálkodó szervezet, és az I. rendű terhelt egyéni vállalkozóként, míg a II. rendű terhelt a tényleges helyzetet figyelembe véve, az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény 16. § (1) bekezdése szerint, az egyéni vállalkozói tevékenység folytatásában közreműködő alkalmazottként végzett tevékenységet e gazdálkodó szervezet részére.

[16] I. rendű terhelt a csalási cselekményekben egyéni vállalkozóként, míg II. rendű terhelt a hitelközvetítői tevékenységet egyéni vállalkozóként végző I. rendű terhelt által irányított gazdálkodó szervezet, az egyéni vállalkozás keretei között vett részt, és a gazdálkodó szervezet részére végzett tevékenységükkel kapcsolatban a terheltek a vádlott-társaiktól, azt egyes hitelintézetekkel szerződő személyektől a kicsalt hitelösszeg meghatározott hányadát kérték vagy fogadták el.

[17] A csalási cselekményből, azaz bűncselekményből származó előny jogtalan előny. Az I. rendű és II. rendű terhelt tényállásban rögzített magatartása a vagyon elleni bűncselekmények mellett maradéktalanul illeszkedik a Btk. 291. §-a szerinti vesztegetés elfogadása büntettének törvényi tényállásába.

[18] A terheltek a jogtalan előnyért kötelességüket megszegték [Btk. 291. § (2) bekezdés a) pont], a korrupciós bűncselekményeket pedig rendszeres haszonszerzésre törekedve, azaz üzletszerűen valósították meg [Btk. 291. § (2) bekezdés b) pont II. fordulat].

[19] A vagyon elleni és a korrupciós bűncselekmények valóságos heterogén bűnhalmazata a következetes ítélkezési gyakorlat alapján levezethető. Eseti döntésekkel alátámasztva azt rögzítette az indítvány, hogy abban az esetben, ha az elkövető cselekménye több bűncselekmény törvényi tényállását valósította meg, s cselekménye különböző jogtárgyak ellen irányul, a bűnhalmazat megállapításának helye van.

[20] Jelen ügyben a terheltek speciális alanyiségén túl többtelelem az is, hogy a részesi közreműködésükért ellenszolgáltatást kértek vagy fogadtak el, és a többtelelemek értékelés nélkül nem maradhatnak. A jogerős ügydöntő határozat szerinti történeti tényállásban leírtak maradéktalanul tartalmazzák a gazdasági korrupciós cselekmény törvényi tényállási elemeit is.

[21] Erre tekintettel a Fejér Megyei Főügyészség arra tett indítványt, hogy a Kúria a Székesfehérvári Törvényszék másodfokú ítéletét I. rendű, és II. rendű terheltekre vonatkozóan a Be. 662. § (2) bekezdés b) pontja alapján változtassa meg, és mondja ki bűnösnek I. rendű terheltet további 5 rendbeli vesztegetés elfogadása büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés I. fordulat, (2) bekezdés b) pont], és 2 rendbeli vesztegetés elfogadása büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés II. fordulat, (2) bekezdés b) pont]. Ezért vele szemben a megváltozott tételkeretre figyelemmel a halmazati szabályoknak megfelelően lényegesen hosszabb tartamú szabadságvesztés büntetést, valamint ehhez igazodó tartamú közügyektől eltiltás mellékbüntetést szabjon ki, egyben mellőzze a szabadságvesztés próbaidőre történő felfüggesztésére vonatkozó rendelkezést.

[22] II. rendű terheltet mondja ki bűnösnek további 8 rendbeli vesztegetés elfogadása büntetében [Btk. 291. § (1) bekezdés I. fordulat, (2) bekezdés b) pont]. Ezért vele szemben lényegesen hosszabb, a törvényi tételkeretbe illeszkedő tartamú szabadságvesztés büntetést szabjon ki.

[23] A Fejér Megyei Főügyészség BF.561/2021/2. számú felülvizsgálati indítványát a Legfőbb Ügyészség a BF.561/2021/5. számú átiratában azzal egészítette ki, hogy az irányadó tényállás szerint az I. rendű terhelt al-ügynökként a cég 1 érdekében végzett tevékenységet, a II. rendű terhelt pedig szóbeli megállapodás alapján ebben működött közre, és e tevékenységükért kértek az egyébként hitelképtelen ügyfelektől vagyoni előnyt. Egyebekben a megyei főügyészség indítványát – indokaival egyetértve – fenntartotta.

[24] 2. A Fejér Megyei Főügyészség felülvizsgálati indítványára I. rendű terhelt meghatalmazott védője írásbeli észrevételeket tett, és ebben úgy nyilatkozott, hogy a felülvizsgálati indítványban megjelölt kérelem vonatkozásában a másodfokú bíróság ítéletének indokolása részletesen tartalmazza, hogy miért nem állapítható meg az I. rendű terhelt terhére a Btk. 291. §-ban írt bűncselekmény. A főügyészség a felülvizsgálati indítványában nem fejtette ki, nem részletezte, hogy álláspontja szerint a másodfokú bíróság ítéletének indokolásával miért nem értett egyet, s az miért lenne téves vagy megalapozatlan. Mindezekre tekintettel azt indítványozta, hogy a Kúria a Fejér Megyei Főügyészség felülvizsgálati indítványát mint alaptalant, utasítsa el.

[25] **III.** A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 660. § (2) bekezdés b) pontja alapján nyilvános ülésen bírálta el.

[26] A nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője az indítványt változatlan tartalommal és indokokkal fenntartotta.

[27] Az I. rendű terhelt védője ugyancsak fenntartotta az írásbeli észrevételében foglaltakat és a támadott határozatok hatályában való fenntartására tett indítványt.

[28] A II. rendű terhelt védője a nyilvános ülésen azt az álláspontját fejtette ki, miszerint az ügyben törvénysértő minősítésre nem került sor; az ügyészség megismételte a másodfokú eljárásban előterjesztett indítványát, de nem reflektált arra, hogy a másodfokú bíróság milyen

indokokkal nem látta megvalósulni a korrupciós bűncselekményeket. A korrupciós bűncselekmények tényállási elemei az irányadó tényállásból a védő álláspontja szerint sem tűnnek ki, a II. rendű terhelt azokban való szerepe sem jelenik meg. Ezért a támadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.

[29] Az I. rendű és a II. rendű terhelt az utolsó szó jogán tett felszólalásaikban a védőikhez csatlakoztak.

[30] **IV.** A felülvizsgálati indítvány sem az I. rendű, sem a II. rendű terhelt tekintetében nem alapos.

[31] Az ügyészség jogosult a terhelt terhére felülvizsgálati indítványt előterjeszteni [Be. 651. § (1) bekezdés], amit a jogerős ügydöntő határozat közlésétől számított hat hónapon belül tehet meg [Be. 652. § (3) bekezdés]. Jelen esetben a másodfokú bíróság ítéletét a kihirdetésekor (2020. november 3-án) közölte a fellebbezési tárgyaláson jelenlévő ügyésszel, az ügyészség pedig az említett határidőn belül, 2021. április 12-én terjesztette elő a felülvizsgálati indítványát. Így az joghatályos.

[32] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt helye van [Be. 648. § a) pont]. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt szabott ki törvénysértő büntetést [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpont].

[33] Az indítványban megjelölt felülvizsgálati ok első feltétele a bíróság jogerős ítéletében a bűncselekmény törvénysértő minősítése. E feltételnek akkor felel meg az indítvány, ha azt panaszolja, hogy a bíróság a megállapított tényállás jogi értékelése során tévedett, mert az nem a jogerős ítéletben a terhelt terhére megállapított bűncselekményt, hanem egy másik bűncselekménynek a törvényi tényállását valósítja meg. Ide tartozik az is, ha az indítvány szerint a terhelt cselekménye több bűncselekményt valósított meg, de a bíróság azt tévesen bűncselekményegységként értékelte. Így nem csupán az tekinthető törvénysértő minősítésnek, ha a jogerős ítéletben a valójában megvalósult bűncselekmény helyett egy másik bűncselekmény került a terhelt terhére megállapításra, hanem az is, ha a terhelt egy magatartásával valójában több bűncselekményt követett el, azaz valódi alaki halmazat valósult meg, de a bíróság nem az összes megvalósult bűncselekményt róta a terhelt terhére. Értelemszerűen téves minősítés ennek a fordítottja is, azaz, ha a bíróság a bűncselekményegységet értékeli tévesen (alaki) halmazatként (BH 2017.109.I.).

[34] Az indítványban megjelölt felülvizsgálati ok második feltétele – a törvénysértő minősítésre visszavezethetően – a törvénysértő (nemű és/vagy mértékű) büntetés kiszabása. Ebben az esetben a büntetés nem csupán akkor törvénysértő, ha kötelező, valamely büntető anyagi jogi szabályt (például a büntetési tételkereteket) sért, hanem akkor is, ha a büntetés – akár változatlan büntetési tételkeretek mellett – a helyes minősítés alapulvételével eltúlzottan súlyos vagy enyhe. Ez a feltétel azonban – értelemszerűen – érdemben csak akkor válik vizsgálhatóvá, ha az első feltétel (a törvénysértő minősítés) valóban megvalósul.

[35] Jelen esetben az ügyészség indítványa mindkét feltételnek megfelel, mert azt panaszolta, hogy a bíróság jogerős ítéletében nem minősítette a terheltek cselekményeit korrupciós bűncselekményként is és ezért a velük szemben kiszabott büntetések törvénysértően enyhék. Így az ügyészség indítványa alapján a felülvizsgálatnak helye van.

[36] Ennek során a Kúria elsőként – a fent írtaknak megfelelően – a törvénysértő minősítés kérdését vizsgálta.

[37] Az indítványban kifejtett álláspont lényege szerint a terhelteknek a jogerős ítéletben rögzített azon magatartása, miszerint rábírtak vagy segítséget nyújtottak ahhoz, hogy olyan személyek bankkölcsönhöz jussanak, akikről eleve tudták, hogy – fizetési képesség hiányában

– nem fogják azokat visszafizetni, és ezért jutalékot kértek vagy fogadtak el, az indítványban megjelölt tényállási pontokban egyúttal más – korrupciós – bűncselekményt is megvalósított.

[38] Ezekben az esetekben az ügyészség tehát valódi heterogén alaki bűnhalmazatot látott megvalósulni, ami akkor valósul meg, ha a terhelt egy magatartása több bűncselekményt valósít meg. Ennek kapcsán elsőként azt kell vizsgálni, hogy a terhelt terhére rótt magatartás – főszabályként – kimeríti-e maradéktalanul több bűncselekmény törvényi tényállási elemeit is. Ha pedig ez megállapítható az irányadó tényállás alapján, akkor meg kell vizsgálni azt is, hogy van-e valamilyen olyan általánosan alkalmazott jogelv (például a specialitás, a konszumpció, a szubszidiaritás és az alternatívitás) vagy anyagi jogi szabály (összetett vagy összefoglalt bűncselekmény), ami a bűncselekmény-halmazatot feloldja és látszólagossá teszi. Az alaki halmazat akkor lesz valóságos, ha ez utóbbi kérdés nemlegesen válaszolandó meg; ha azonban az első kérdésre adott válasz is nemleges – a terhelt tényállásban foglalt magatartása nem meríti ki a más bűncselekmény törvényi tényállását is – akkor a második kérdés értelemszerűen nem is vizsgálható.

[39] Jelen esetben a jogi helyzetet a fentiekhez képest még bonyolultabbá teszi az a körülmény, hogy az indítványban érintett terhelték bűnösségét részesként elkövetett vagyon elleni és közbizalom elleni cselekményekben állapította meg a bíróság. Ez azt jelenti, hogy ők maguk a vagyon elleni és közbizalom elleni cselekmények tekintetében tényállási elemet nem valósítottak meg, csupán ahhoz szándékosan segítséget nyújtottak, illetve a felbujtói alakzatoknál szándékosan rábírták a tetteseket, akik a tényállásszerű magatartást megvalósították; és tették mindezt jutalék vagy részesedés fejében. Ez a közreműködés a vagyon elleni cselekmények tekintetében tényálláson kívüli magatartás, ami az ügyészi indítvány szerint megfelel egyúttal egy tényálláson belüli magatartásnak is a korrupciós cselekmény tekintetében. Ehhez képest tehát a Kúriának nem a vagyon elleni és a közbizalom elleni bűncselekmények tényállási elemeit kellett vizsgálnia, hanem azt, hogy a terhelték azokhoz nyújtott részesi magatartása kimeríti-e egyúttal a korrupciós bűncselekmény törvényi tényállási elemeit is.

[40] A Fejér Megyei Főügyészség ezt az által látta megvalósulni, hogy a terhelték a felvett hitelekől részesedést kaptak és az I. rendű terhelt egyéni vállalkozóként fejtette ki a terhére rótt magatartást, ami gazdálkodó szervezetnek minősül, a II. rendű terhelt pedig ennek keretei között és érdekében járt el. A Legfőbb Ügyészség ezt az érvelést kiegészítette azzal, hogy az I. rendű terhelt a cég 1 al-ügynökeként járt el, és rajta keresztül e cég részére végezte tevékenységét a II. rendű terhelt is.

[41] A Kúria álláspontja szerint a terhelték terhére rótt magatartások a korrupciós bűncselekmény törvényi tényállási elemeit maradéktalanul nem merítette ki. E körben előre kell bocsátani, hogy az ügyészség indítványában kizárólag a jelenleg hatályos Btk. (a 2012. évi C. törvény) rendelkezéseit vizsgálta és az alapján – a Btk. 459. § (1) bekezdés 8. pontjára és a Pp. (a Polgári Perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény) 7. § (1) bekezdés 6. pontjára való utalással – a Btk. 291. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pontja szerinti vesztegetés büntetettét látta a terhelték terhére róhatónak, azonban mivel a bűncselekményeket 2010-2011. években követték el, a korrupciós bűncselekményként való minősítés a Btk. 1. § (1) bekezdésére tekintettel csak akkor merülhetne fel, ha az az elkövetéskor hatályos büntetőtörvény alapján is megvalósult volna (és ebben az esetben kellene a továbbiakban vizsgálni azt, hogy a korrupciós cselekmény az elbíráláskor hatályos törvény alapján is megállapítható-e, és ha igen, összességében melyik törvény alkalmazása eredményez a terhelték számára kedvezőbb elbírálást).

[42] Az elkövetéskor hatályos, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 251. § (1) bekezdése szerinti vesztegetést a költségvetési szervnek, gazdálkodó szervezetnek vagy a társadalmi szervezetnek az a dolgozója, illetőleg

tagja követte el, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, vagy a kötelességének megszegéséért az ilyen előnyt, illetve annak ígérését elfogadja, vagy a jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért. Az említett törvényhely (2) bekezdésének zárófordulata szerint minősített eset valósul meg, ha az elkövető a cselekményt üzletszerűen követi el.

[43] A korábbi Btk. 137. § 19. pontja szerint gazdálkodó szervezet: a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 685. § c) pontjában felsorolt gazdálkodó szervezet, valamint az a szervezet, amelynek gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataira a Ptk. szerint a gazdálkodó szervezetre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. A felhívott törvényhely szerint gazdálkodó szervezet – egyebek mellett – a gazdasági társaság, az egyéni cég, továbbá az egyéni vállalkozó.

[44] Ehhez képest tehát a Kúria a vázolt jogi környezet alapulvételével is bizonyos elemeit osztotta az ügyészi indítványnak, így elsődlegesen azt, hogy mindkét terhelt lehetett korrupciós bűncselekmény alanya. Az egyéni vállalkozó kétségkívül az elkövetéskor hatályos szabályozás alapján is gazdálkodó szervezetnek minősült, és bár a korábbi Btk. a bűncselekmény alanyai között még nem jelölte meg külön a gazdálkodó szervezet érdekében tevékenységet végző személyt, azonban a II. rendű terhelt jelen ügyben ténylegesen az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény 16. § (1) bekezdése szerint az egyéni vállalkozói tevékenység folytatásában közreműködő alkalmazottként – bármiféle szerződéses forma nélkül – munkatevékenységet végzett az I. rendű terhelt, mint gazdálkodó szervezet részére, így a speciális alanyiság feltételei mindkét terhelt tekintetében kétségtelenül fennállnak.

[45] Hiányzik ugyanakkor a vesztegetés tényállási elemei közül az előnszerzés jogtalansága. A vesztegetés lényege (mind az elkövetéskor, mind az elbíráláskor hatályos szabályozás alapján) az, hogy az az előny, amit kér, elfogad, vagy aminek az ígérését elfogadja a passzív vesztegető, jogtalan legyen.

[46] Az indítvány lakonikus megállapítása szerint jelen ügyben azért volt jogtalan a terheltek által megszerzett előny, mert az bűncselekmény elkövetéséből származott. Ekként azt az indítvány sem vitatta, hogy a terheltek a hitelügyintézésért jogszerűen kértek pénzt. Ehhez képest kérdésként merül fel, hogy a bűncselekményből származás önmagában elegendő-e az előny jogtalan voltának megállapításához. Ennek feltétel nélküli igenlő megválaszolása azt is jelentené, hogy a passzív vesztegetés minden esetben annak a terhére is megállapítható lenne, aki a gazdálkodó szervezet érdekében végzett jogszerű tevékenységéért kap általa is tudottan a bűncselekményből származó, de egyébként őt megillető jogszerű ellenértéket.

[47] Jelen esetben ugyan a bűncselekményt megvalósító esetekben kétségkívül nem jogszerű tevékenységről van szó, azonban az irányadó tényállás szerint az I. rendű terhelt hivatásszerűen hitelügyintézéssel foglalkozott és a II. rendű terhelt tevékenyége is erre irányult. A hitelügyintézésnek értelemszerűen van munkadíja, ami a felek megegyezése alapján megállapítható konkrét összegben, illetve jutalékos formában is. A gazdálkodó szervezet tagjaként végzett hitelügyintézésért kapott ellenérték önmagában nem jogtalan, hiszen ez a ténylegesen elvégzett munkájának az ellenértéke, ami független attól, hogy ez az ügyintézés bűncselekményt valósított meg. Nem függhet az előny jogos vagy jogtalan jellege annak nagyságától sem; a munkadíj összege egyrészt a felek megállapodásának függvénye, míg a másik oldalról a kapott vagy ígért előny mértéke – ha az előny egyébként jogtalan – közömbös a vesztegetés megállapíthatósága szempontjából.

[48] Jelen ügy lényege, hogy az I. rendű terhelt, mint a gazdálkodó szervezet egyetlen tagja és a II. rendű terhelt, mint az érdekében tevékenységet végző személy, más személyeket bírtak rá, illetve segítettek vagyon elleni és közbizalom elleni bűncselekmény elkövetésében

abból a célból, hogy a vagyon elleni bűncselekményekből származó összegekből részesedjenek. A Kúria álláspontja szerint, amennyiben a gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében munkát végző személy által, a kívül álló személyekkel közösen elkövetett bűncselekményből származó előny részbeni megszerzését automatikusan egyúttal vesztegetésnek is tekintenénk, akkor ez a vesztegetés megállapítását objektivizálná, mert a vagyon elleni bűncselekményből származó vagyoni előny – kétszeres értékeléssel – egyúttal objektíve vesztegetési előnyként is funkcionálna. Önmagában az, hogy a korrupciós cselekmény lehetséges speciális alanya közösen követ el vagyon elleni bűncselekményt más, nem speciális alannal és abból előnye származik – ami vagyon elleni bűncselekményeknél rendszerinti dolognak tekinthető –, összességében nem teszi automatikusan megállapíthatóvá a vesztegetésnek ezt a törvényi tényállási elemét.

[49] Mivel az előny jogtalan volta az alaptényállásnak az eleme, annak hiánya a vesztegetés megállapítását már önmagában kizárja. A köteleességszegés a vesztegetésnek csak a minősítő körülménye, azonban a Kúria a teljesség érdekében rámutat arra, hogy ez utóbbi elem sem állapítható meg a terheltek terhére. A terhelteket ugyanis az a szerződéses kötelezettség terhelte, hogy a hitelügyintézésből fakadó feladataiknak tegyenek eleget, illetve az arra vonatkozó jogszabályi előírásokat tartásuk be. A vesztegetés szempontjából köteleességszegés alatt az adott szervezetre vonatkozó jogszabályokban és belső normákban előírt lényeges, az ügy érdemére kihatással lévő szabályok megszegését kell érteni. Nem jelent köteleességszegést olyan belső vagy más ügyviteli jellegű szabályok megsértése, amelyek jogilag nem szabályozottak, vagy szabályszerű teljesítésükhöz csak a szervezet belső érdeke fűződik. Ugyanakkor az a mindenkit terhelő kötelezettség, miszerint ne kövessen el bűncselekményt, olyan, a végzett tevékenységhez kapcsolódó kötelezettségnek nem tekinthető, aminek a megsértése a Btk.-beli szankciókon kívül egy további köteleességszegést is jelentene, amihez aztán ugyanazon cselekmény kapcsán – azt szintén kétszeresen értékelve – egy további büntetőjogi következmény is kapcsolható lenne.

[50] Megvizsgálta a Kúria azokat a korábbi eseti döntéseket is, amelyeket a Fejér Megyei Főügyészség, illetve a Legfőbb Ügyészség a már hivatkozott álláspontjának alátámasztására megjelölt. Ezekből általánosságban az a következtetés vonható le, hogy ezen esetek túlnyomó többségében magának a sértettnek a dolgozója vagy tagja volt az, aki a bűncselekményt a sértett sérelmére elkövette oly módon, hogy a vagyoni előny érdekében, a saját szervezete ellenében, a döntési folyamatba beavatkozott vagy a sértett kárára engedte a vagyon elleni bűncselekmény elkövetését, illetve közreműködött annak megvalósításában.

[51] Ez jogi helyzet bontakozott ki a BH 2020.134., a BH 2009.264., a BH 2005.5. számú jogesetben. Ezekben az esetekben – vagyoni előny ellenében – az elsőként írt ügyben a bank hitelügyintézési tanácsadója működött közre abban, hogy nem hitelképes ügyfelek a banknál mérlegelés nélkül hitelhez jussanak, a második ügyben a főiskola informatikusa tüntetett fel valótlán vizsgaeredményeket a tanintézmény számítástechnikai rendszerében, míg a harmadik esetben a kerületvezető erdész engedélyezte a tetten ért tolvajoknak az erdészettől lopott fa elszállítását. A sértett mindhárom ügyben az elkövetőt alkalmazó gazdálkodó szervezet volt, és a passzív vesztegető a vagyoni előnyért a saját szervezete ellenében járt el.

[52] A BH 1988.120. számú jogesetben annyiban más, hogy nem vagyon elleni bűncselekményről volt szó, de itt is megállapítható, hogy amikor a rendőr terhelte anyagi juttatás ellenében hamis útlevélhez juttatott egy külföldre utazásra nem jogosult személyt, és ezzel lehetővé tette az országból való – az akkor hatályos jogszabályok szerint – jogellenes távozását, a saját szervezete ellenében avatkozott be egy döntési folyamatba, annak érdekeivel szemben szegte meg a köteleességét.

[53] A Kúria ekként általánosságban egyetértett az indítvány azon álláspontjával, miszerint a vagyon elleni (és más) bűncselekmény is elkövethető a vesztegetéssel valódi alaki

halmazatban. A hivatkozott eseti döntések többsége azonban azt támasztja alá, hogy – ahogy arra jelen ügyben a Székesfehérvári Törvényszék is hivatkozott – ilyen esetben a passzív vesztegető általában a saját szervezete ellenében jár el a vagyoni előny fejében, tehát mondhatjuk azt, hogy valóban ez a rendszerinti esete a vesztegetés és a vagyon elleni bűncselekmény halmazatban való megállapításának.

[54] Kategorikusan mégsem jelenthető ki, hogy ez minden esetben szükségszerű feltétele a valódi alaki halmazat megállapításának. Példa erre a Kúria Bfv.II.881/2018/6. számú határozata, amelyben a passzív vesztegető az anyagi ellenszolgáltatás ellenében a saját gazdasági társasága nevében kiállított fiktív számlákat bocsátott az aktív vesztegető rendelkezésére, költségvetést károsító bűncselekmény elkövetéséhez való felhasználás céljából. Ebben az esetben is az állapítható meg azonban, hogy a passzív vesztegető olyan tevékenységet végzett a gazdálkodó szervezet nevében, ami semmiképp nem illeszthető a cég jogszerű tevékenységébe és az azért kapott előnynek sem volt semmiféle jogilag elfogadható jogcíme. Ezért abban az esetben sem a kötelességszegés, sem a kapott előny jogtalan volta nem vonható kétségbe.

[55] Jelen ügyben viszont a terheltek a hitelügyintézői tevékenységüket folytatták úgy, hogy azzal több harmadik személy – a különböző bankok – sérelmére valósítottak meg vagyon elleni bűncselekményeket. Ezt azonban pusztán amiatt, hogy a közösen elkövetett bűncselekményekből származó pénzből részesültek, nem lehet automatikusan akként is tekinteni, hogy ezzel egyúttal (passzív) vesztegetést is elkövettek volna. Önmagában a vagyon elleni bűncselekményből származó pénz – pusztán az eredete okán – nem tekinthető egyúttal jogtalan előnynek is a vesztegetés szempontjából.

[56] Ezért a Kúria jelen határozata nincs ellentétben az indítványban megjelölt határozatokkal (a BH 1994.584. számú jogeset tévesen került be az indítványban megjelölt határozatok közé, mivel annak korrupciós vonatkozása nincs).

[57] Jelen ügyben azonban – a korábban kifejtettek szerint – a korrupciós bűncselekmény törvényi tényállási elemei nem valósultak meg maradéktalanul. Ebből viszont az következik, hogy a bíróság jogerős ítéletében a cselekmények minősítése kapcsán nem tévedett akkor, amikor az I. és II. rendű terhelt terhére megállapított bűncselekményeket kizárólag csalás büntették és hamis magánokirat felhasználása vétségének minősítette.

[58] A minősítés törvénytörő voltának hiányában a kiszabott büntetés mértéke már nem volt vizsgálható.

[59] A Kúria a Be. 649. § (2) bekezdésében megjelölt olyan eljárási szabálysértést, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt.

[60] V. Ekként a Kúria a Fejér Megyei Főügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a megtámadott határozatokat I. rendű és II. rendű terhelt tekintetében a Be. 662. § (1) bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

[61] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételtén vagy az azonos tartalommal más jogosult által előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Boros Tibor s.k. előadó bíró, Dr. Sebe Mária s.k. bíró